

Internettet som pædagogisk redskab

Anne Lehmann

Cand. mag. i Sprog og Internationale Forhold
Sprogcenter Randers.

En del tasks er det blevet til i løbet af efteråret 2000, hvor lærerteamet i Uddannelsesværkstedet¹ deltog i efteruddannelsesmodulet "Nye tilrettelæggelsesformer og nye undervisningsmidler" på Danmarks Pædagogiske Universitet. De første spæde tiltag, hvor vi forsøgte os ud i de forskellige faser af task-baseret undervisning, kunne af gode grunde kun være løsrevne forsøg og kom derfor heller ikke til at være en integreret del af den øvrige undervisning, men efterhånden fik vi blod på tanden og gav os i kast med at designe sammenhængende undervisningsforløb - nok også fordi vi var flere om at arbejde med metoden, og på den måde kunne give hinanden inspiration og feedback.

I denne artikel giver vi et konkret eksempel på et task-baseret forløb, hvor selve task'en bestod i at lave en hjem-

meside² for Uddannelsesværkstedet, men hvor de pædagogiske mål mere lå i processen og den fælles arbejdsopgave omkring det at få lavet en hjemmeside. Til slut beskriver vi, hvordan et sådant taskforløb kan bidrage til kursisternes kompetenceudvikling og danne grundlag for flere tasks med Internettet som pædagogisk redskab.

Hvorfor en hjemmeside?

I lærerteamet er der ingen computer-freaks, kun ganske almindelige, nysgerrige brugere, der gerne vil integrere IKT i undervisningen i den udstrækning, det kan støtte udviklingen af kursisternes sprog- og tilegnelseskompetencer og deres personlige og sociale udvikling.

Med et kursistskema på 30 timer om

ugen er det muligt at lade edb være et særskilt fag på skemaet (p.t. 3 lektioner / uge). Målet for denne undervisning er, at kursisterne skal lære at bruge og anvende et tekstbehandlingssystem på en sådan måde, at computeren kan blive et godt redskab for dem i en skriveproces og derudover at opbygge et dansk sprog i forbindelse med brugen af de faglige termer. I mindre målestok - men uden for den egentlige målsætning - har nogle af kursisterne snuset til billeder, layout og regneark. Desuden arbejdes der, alt efter niveau, med eksisterende undervisningsprogrammer på cd-rom, bl.a. „Danish for Ducklings“, „Billedordbog 3“, „Ny i Danmark“, „3 danske familier“. Men de unge efterspørger andet og mere end 'bare' at skrive på computer og arbejde med undervisningsprogrammer:

„Jeg vil gerne have en e-mail adresse“

„Vil I ikke lære os noget om Internettet?“

„Må vi ikke godt chatte i dag?“

„Hvordan får jeg min egen hjemmeside?“

Disse og lignende spørgsmål bliver gang på gang stillet af de unge kursister i Uddannelsesværkstedet. Nok ikke så meget fordi de ser det som en oplagt mulighed for at lære dansk, men mere fordi at alt, hvad der har med Nettet at gøre, står højt på de unges 'prestigeliste'. Ligesom næsten alle har en mobiltelefon og sender SMS-beskeder til hinanden, kan også muligheden for at chatte og sende e-mails få selv den dårligste skriver på banen, og kommunikationen fungerer jo på trods af alt:

„hej med i går det gådt med i aller sammen. tak for bervt . jeg var meget glade for jeg har højet fra i . jeg håber i har altid gådt. jeg har meget findt.“ (citatet er fra en e-mail sendt til klassen af en tidligere kursist)

Som underviser gælder det om at være lydhør, og i dette tilfælde var det oplagt at inddrage Internettet i undervisningen. Vi begyndte derfor at overveje de pædagogiske muligheder i dette medie. Indtil nu havde vi kun brugt Nettet til informationssøgning, bl.a. i forbindelse med en studietur. Og da Sprogcentret for et års tid siden fik et Åbent Studiecenter, benyttede vi denne lejlighed til at introducere kursisterne for nogle links, der henvender sig specielt til deres målgruppe. I efteråret 2000 fulgte så et internet-kursus på 2 x 2 timer, som alle deltog i, både kursister og lærere, og det var dette minikursus, der affødte ideen om at lave en hjemmeside for Uddannelsesværkstedet.

Task-forløbet

Den konkrete task blev startet op i et kommunikationsmodul, der består af 4 lektioner én gang om ugen. Det overordnede formål med disse timer er at træne kursisterne i at kommunikere under en styret form, at samarbejde i grupper, at lytte til hinanden, og at udtrykke holdninger og meninger om emner, der interesserer dem.

Som nævnt i indledningen gik task'en ud på at lave en hjemmeside for Uddannelsesværkstedet. For at kunne gøre det måtte kursisterne først i fællesskab

finde ud af - og ikke mindst blive enige om - hvordan og under hvilken form, de skulle præsentere sig selv. Dernæst skulle arbejdet planlægges og organiseres. I en sådan proces giver det kommunikative formål sig selv. Sproget indgår som et naturligt redskab til at udtrykke og formidle sin mening, til at samarbejde, lave aftaler og overholde tidsfrister. Alle sproglige færdigheder kommer i spil, dog med hovedvægten på den mundtlige kommunikation, hvilket også er hensigten.

Før-task fasen

Internet-kurset kan betragtes som den gnist, der fik sat hele forløbet i gang, mens selve før-task fasen reelt blev startet op med en fælles brainstorm ud fra spørgsmålet: Hvad er kommunikation? Ud fra de fremkomne forslag blev der snakket videre om, hvad der skal til, for at man i forskellige situationer kan forstå hinanden og have en dialog. Følgende blev bl.a. sagt af kursisterne:

- Man skal kunne udtale ordene rigtigt
- Man skal lytte til hinanden
- Man skal snakke høfligt til hinanden
- Man skal kunne stave rigtigt
- Man skal kunne samarbejde
- Man skal kunne læse breve
- Man skal kunne snakke korrekt dansk
- Man skal kunne forstå kropssprog

Næste trin var et gruppearbejde om forskellige former for kommunikation. Grupperne fik udleveret 10 billeder (de samme til hver gruppe) med forskellige kommunikationssituationer og skulle kort beskrive hvert billede:

Hvad foregår der? Hvad gør de? Hvordan kommunikerer de? Gruppernes resultat kom på tavlen i form af nøgleord, som derefter skulle kategoriseres. Hvilke situationer ligner hinanden? Hvorfor? Hvad adskiller én situation fra en anden? Hvordan? På den måde fik kursisterne dels snakket om, hvad det var vigtigt at kunne i de forskellige situationer - à propos deres egen liste - dels blev det tydeligt for dem, at forskellige situationer kræver forskellige færdigheder.

Til slut blev der som opvarmning til task'en taget en fællessnak om, hvorfor Uddannelsesværkstedet skulle have en hjemmeside, og hvem den skulle henvende sig til. Det var en fascinerende, men også lidt skræmmende tanke for kursisterne, at alle og enhver ville kunne se og læse deres hjemmeside. Det blev diskuteret, om lærerne skulle med på billeder / tekst, men det afviste vi med den begrundelse, at det skulle være *deres* hjemmeside. Villigheden til at påtage sig et ansvar blev udtrykt af én af kursisterne på følgende måde:

„... men I skal hjælpe os med at skrive rigtige sætninger. Det skal være ordentligt, så ingen griner af os!“

Task-fasen

„Uddannelsesværkstedet skal på Åbent Studieværkstedets hjemmeside. Der skal være både tekst og billeder. Kom med jeres forslag til, hvordan I synes, denne side skal se ud“.

Kursisterne blev under arbejdet med

task'en igen inddelt i grupper - de samme som under før-tasken. Der blev givet mundtlig instruktion om, at resultatet skulle præsenteres for de andre grupper. Under gruppearbejdet skulle de tænke på, hvem der skulle læse / se siden. Og de skulle kunne begrunde deres valg af både tekst og billeder.

Forslagene kom på tavlen i form af stikord eller mind-maps og blev derefter præsenteret mundtligt for de andre. Efterfølgende fulgte en fælles diskussion af forslagene, hvor der blev lagt vægt på at argumentere for og imod, og endelig skulle der opnås enighed om et fælles forslag.

Efter-task fasen

Under task-arbejdet kom følgende problemområder frem, som bl.a. gav sig udslag i, at kursisterne let blev sure på hinanden, blev utålmodige og misforstod hinanden:

- manglende sprog / strategi til at udtrykke sin mening på en nuanceret måde
- manglende strategi / sprog til at diskutere og nå frem til et resultat i plenum (fungerede derimod udmærket i mindre grupper)
- ikke-eksisterende fremlæggelsesteknik (ikke i stand til at formidle via stikordsform - lod sig ofte blokere af stoveproblemer)

Vi valgte, at vores efter-task skulle sætte fokus på, hvordan man siger sin mening. Og til det formål plukkede vi i „Hvad mener du?“ af Kirsten Ahlburg. „Hvordan siger jeg det?“ (side 19) er en oversigt over, hvordan man kan ud-

trykke og nuancere enighed / uenighed, hvordan man kan starte og slutte en diskussion, og hvordan man kan give ordet til andre. Denne side blev klippet fra hinanden, således at kursisterne i grupper skulle matche de forskellige sproghandlinger med de dertil hørende overskrifter. Resultaterne kom op på plancher, og der blev sammenlignet, diskuteret og flyttet rundt.

Selve task'en udløste andre tasks. Kursisterne blev bl.a. enige om, at hjemmesiden skulle indeholde 3 elementer, som de mente var karakteristiske for Uddannelsesværkstedet, nemlig gruppearbejde, studietur og praktik. Derudover havde nogle af kursisterne mod på at fortælle lidt om sig selv. Hele dette arbejde skulle organiseres, og de skulle lave aftaler med hinanden om, hvem der lavede hvad og hvornår. Der blev således rig lejlighed til i praksis at øve sig på at anvende udtrykkene fra efter-task fasen.

Erfaringer og perspektiver

Som nævnt var det pædagogiske mål med taskforløbet at arbejde sammen og derved også at kommunikere om at løse en fælles opgave. Processen foregik bestemt ikke gnidningsløst, som de nævnte problemområder under efter-task fasen tydeligt viser. Men det betød også, at processen satte gang i ikke bare en sproglig udvikling, men også en individuel og social kompetenceudvikling hos hver enkelt kursist. Mens nogle kursister allerede var parate til at påtage sig et medansvar, var andre endnu ikke i stand til selv at løse en opgave eller indgå i et samarbejde med andre.

Men langt de fleste af kursisterne var i stand til at fastholde deres engagement og motivation igennem hele forløbet, og alle uden undtagelse var meget stolte af slutproduktet. Der var konstant i disse timer livlig aktivitet på kryds og tværs, og et par nye elever gled ubesværet ind i arbejdet, da det blev foreslået, at de kunne bidrage til hjemmesiden ved at skrive om, hvordan det var at være ny elev.

Perspektiverne i en hjemmeside er mange ligesom mulighederne for at kreere nye tasks med dertil hørende sprogligt fokus. I modsætning til de gængse slutprodukter som f.eks. en skoleavis, en artikel eller en rapport, der hurtigt bliver til fortid, kan en hjemmeside være under konstant forandring. Den kan skifte udseende, nye billeder kan erstatte de gamle. Den kan udbygges med flere tekster som supplement til dem, der allerede er der. Nye elementer kan komme til, den kan kort sagt give et billede af både kursister og aktiviteter så tidssvarende, som det nu er muligt. Den kan være en måde, hvorpå klasseværelset kan åbnes udadtil. For kursisterne vil det være betydeligt mere interessant at formidle et emnearbejde, en aktivitet e.l. via hjemmesiden end at formidle det til hinanden og lærerne i klassen. Kombineret med en e-mail adresse åbner hjemmesiden også op for at komme i dialog med andre. Konkret er netop det noget af det første, der skal tilføjes Uddannelsesværkstedets hjemmeside.

For kursisterne har det været et stort skridt at komme på Nettet. Det har

gjort dem synlige, og de har fået en fælles referenceramme. Dette kom tydeligt frem, da der i det nye år startede en del nye kursister, som kun har været meget kort tid i Danmark og endnu ikke er kommet så langt med det danske sprog. Men det varede ikke længe, førend de gamle elever havde klikket ind på hjemmesiden for at vise frem, hvad de havde lavet, og hvem de var, og på den måde bidrog til at overvinde nogle af de indledende kommunikationsproblemer.

Noter

- 1 Et tilbud under Sprogcenter Randers for unge flygtninge / indvandrere mellem 18 og 25 år, der ikke kun har brug for undervisning i dansk, men også for undervisning i andre fag for at kunne kvalificere sig til ungdomsuddannelse / arbejde i Danmark. Skolegang fra hjemlandet: fra 0 til 12 år. Indplacering på alle tre spor i undervisningsmodellen.
- 2 Resultatet kan ses på www.randers.dk ♦ ud på nettet ♦ åbent studieværksted ♦ uddannelsesværkstedet.

Vi henviser også til rapporten om Uddannelsesværkstedet: Anne Lehmann & Susanne Skovbo: Det gør en forskel..., Sprogcenter Randers, april 2000.

Litteratur

- Ahlburg**, Kirsten: *Hvad mener du?* Herning, Special-Pædagogisk Forlag, 1996. 80 s.
- Jeppesen**, Bodil & Grethe Maribo: *Multimedie-dansk. Danish for Ducklings. Sprogprogram i dansk for voksne og begyndere.* Kbh., Gad, 1996. 249 s. Hertil findes lydbånd, cd-rom, video.
- Nielsen**, Dorte & Esther Heller: *3 danske familier.* Kbh., Gad, 1998. 3 bd. à 40 s. Hertil findes ord- og billedkort, video, cd-rom.
- Ny** i Danmark, *Dansk som fremmed- og andetsprog.* Et edb-program. Egå; Orfeus.
- Thomsen**, Bent B.: *Billedordbog.* Diskette og brugervejledning. Egå; Orfeus, 1994.